

Sygn. akt IV CSK 3/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku P. M. i E. M.
przy uczestnictwie M. W., E. G., Z. O., P. O. i K. M.
o stwierdzenie nabycia nieruchomości przez zasiedzenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 maja 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania M. W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w L.
z dnia 15 maja 2013 r., sygn. akt II Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 13 maja 2009 r. P. i E. małżonkowie M. wniesli o stwierdzenie, że nabyli przez zasiedzenie z dniem 1 stycznia 2002 r. własność nieruchomości położonej w S., powiecie [...]. Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2011 r. Sąd Rejonowy w R. oddalił wniosek i orzekł o kosztach postępowania. Postanowieniem z dnia 15 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w L. na skutek apelacji wnioskodawców zmienił zaskarżone postanowienie i stwierdził, że wnioskodawcy nabyli w dniu 13 lipca 2004 r. przez zasiedzenie własność wskazanych we wniosku nieruchomości w S.. Sąd odwoławczy ponowił dowód z przesłuchania wnioskodawców i uczestników, po czym dokonał oceny materiału zebranego przez Sądy obu instancji, dochodząc do odmiennych ustaleń i wniosków. Ustalił, że poczynając od 12 lipca 1974 r. wnioskodawcy władali nieruchomością objętą wnioskiem jak właściciele przez okres wymagany do zasiedzenia jej własności w złej wierze.

Od tego postanowienia skargę kasacyjną wniosła uczestniczka M. W., zaskarżając je w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Jako przepis

wymagający wykładni z uwagi na rozbieżności występujące w orzecznictwie skarżąca wskazała art. 382 k.p.c., zaś oczywistą zasadność wniesionej skargi łączyła z zarzucanym pominięciem przez Sąd odwoławczy w ocenie materiału dowodowego kilku dowodów oraz nieponowieniem w postępowaniu odwoławczym dowodów z przesłuchania świadków.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob.: postanowienie SN z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 28 marca 2007 r., sygn. akt II CSK 84/07, nie publ.; postanowienie SN z dnia 15 października 2002 r., sygn. akt II CZ 102/02, nie publ.; postanowienie SN z dnia 12 grudnia 2008 r., sygn. akt II PK 220/08, nie publ.; postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 283/07, nie publ.). W ocenie skarżącej zachodzi potrzeba dokonania wykładni art. 382 k.p.c. Z poglądem tym nie można się zgodzić. W orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że w obowiązującym systemie apelacji pełnej (*cum beneficio novorum*) sąd drugiej instancji jako sąd nie tylko odwoławczy, lecz także merytoryczny, powinien poczynić własne ustalenia i samodzielnie ocenić je z punktu widzenia prawa materialnego (orzeczenia SN: z dnia 26 kwietnia 1935 r., III C 473/34, Zb. Urz. 1935, nr 12, poz. 496 oraz z dnia 7 września 1936 r., III C 1167/35, Zb. Urz. 1937, nr 9, poz. 318). Sąd drugiej instancji jako sąd apelacyjny ma nie tylko prawo, lecz i obowiązek rozważenia na nowo całokształtu okoliczności istniejących w chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej oraz własnej ich swobodnej i samodzielnej oceny (art. 233 § 1 i art. 316 § 1 w zw. z art. 391). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyraźnie akcentuje się, że ustalenia sądu pierwszej instancji nie są dla sądu drugiej instancji wiążące. Wskazywane przez uczestniczkę zagadnienie prawne doczekało się, co zauważa także skarżąca, wyjaśnienia w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r. (III CZP 59/98, OSNC 1999/7-8/124), mającej moc zasady

prawnej. Sąd Najwyższy przesądził, że sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzenia postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia, chyba że szczególne okoliczności wymagają ponowienia lub uzupełnienia tego materiału. Uzasadnienie tej uchwały zawiera szerokie rozważania odnoszące się do różnych wariantów, jakie mogą na tle omawianego przepisu wystąpić w postępowaniu odwoławczym. Wskazywane przez skarżącą orzeczenia, mające świadczyć o odstępstwach od tej zasady w istocie stanowią jedynie rozwinięcie koncepcji zawartych w uchwale. Przepis art. 382 k.p.c. uznać więc można za wyłożony należycie i wiążąco dla zwykłych składów Sądu Najwyższego.

Powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga od skarżącej sformułowania w uzasadnieniu wniosku odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność. Skarga jest oczywiście uzasadniona wówczas, kiedy zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343 czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2012 r., III PK 79/11, LEX nr 1215619). Nie chodzi więc o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2012 r., II PK 278/11, LEX nr 1214574). Uchybienia w zakresie treści uzasadnienia jedynie w wyjątkowych wypadkach mogą uzasadniać postawienie skutecznego zarzutu kasacyjnego, w jeszcze rzadszych – stanowić o oczywistości skargi. Taki wypadek nie zachodzi, skoro z uzasadnienia Sądu odwoławczego można odczytać przesłanki oceny dowodów, ustalenia i wnioski prawne tego Sądu. Podobnie zarzut nieponowienia dowodów z przesłuchania świadków podniesiony bez uwzględnienia przesłanek oceny, jakimi kierował się przy ponownej ocenie Sąd drugiej instancji (stopień zainteresowania w rozstrzygnięciu) nie buduje przekonania o oczywistej zasadności skargi.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[aw]